

Veřejná ochránkyně práv
Mgr. Anna Šabatová, Ph.D.

V Brně dne 17. června 2015
Sp. zn.: 529/2015/VOP/MJ

Vážený pane ministře,

informuji Vás o tom, že jsem zahájila šetření ve věci, která spadá do Vaší gesce. Dovolte mi případ stručně představit.

Podnětem se na mě obrátil Mgr. D. D., bytem XXXXX, který byl dne 7. 4. 2014 umístěn na protialkoholní a protitoxikomanickou záchytnou stanici v Olomouci (dále jen záchytná stanice). Dle jeho slov o jeho umístění na záchytné stanici, ani o jeho přikurtování, které pobyt doprovázelo, nerozhodl lékař.¹ Mgr. D. sdělil, že proti němu policisté, kteří ho na stanici přivezli, společně se službu konajícím zdravotnickým pracovníkem použili fyzickou intervenci a způsobili mu škodu na zdraví. Mgr. D. namítal i způsobení majetkové škody.

Proti popsaným skutečnostem podal Mgr. D. stížnost provozovateli stanice, a to ihned po svém propuštění. Jelikož provozovatel nijak nereagoval, obrátil se na Krajský úřad Olomouckého kraje. Ten stěžovateli dopisem ze dne 15. 10. 2014 vysvětlil, že stížnost v souladu s § 93 odst. 2, resp. § 15 odst. 1 písm. b) zákona o zdravotních službách postupuje Ministerstvu obrany, neboť právě ministerstvo udělilo Vojenské nemocnici Olomouc, která záchytnou službu zajišťuje, oprávnění k poskytování zdravotních služeb.

Ministerstvo obrany² potom dopisem ze dne 27. 10. 2014 stěžovateli oznámilo, že záchytná stanice je zařízení zřizované krajem a že Olomoucký kraj zajišťuje chod záchytné stanice na základě smlouvy uzavřené s Vojenskou nemocnicí Olomouc; proto stěžovatele odkázalo na Magistrát města Olomouc, příp. Policii ČR jako orgány zajišťující kontrolu dodržování povinností stanovených zákonem č. 379/2005 Sb. (§ 24 odst. 1).

Ministerstvo tedy stížnost neprošetřilo, přičemž o správnosti takového postupu pochybuji, proto jsem se rozhodla ve smyslu zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů, zahájit šetření.

Musím přiznat, že právní úprava na poli záchytné služby trpí značnými nedostatky, je kusá a velmi neprovázaná. Zákon č. 379/2005 Sb. sice obsahuje základní právní rámec záchytné služby, bohužel však není důsledně provázán se zákonem o zdravotních službách. Ustanovení § 2 zákona o zdravotních službách

¹ Ve smyslu § 17 odst. 2 zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, resp. § 39 odst. 3 písm. d) zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů.

² Ředitelka odboru řízení organizací MO Ing. Marta Kopecká.

definuje obsah pojmu zdravotní služby, aniž by však pomatoval na zákon č. 379/2005 Sb. a záchytnou službu. V odst. 4 uvedeného ustanovení přitom nalezneme činnosti, které zdravotníci na záchytných stanicích poskytují, výslovné začlenění záchytné služby do § 2 zákona o zdravotních službách (na rozdíl např. ohledně zdravotnické záchranné služby, specifických zdravotních služeb atd.) však chybí. Jinými slovy, zákon o zdravotních službách explicitně nehovoří o tom, že záchytná služba je zdravotní službou. Tento legislativní nedostatek však lze interpretačně překlenout. Zákon č. 379/2005 Sb. hovoří o tom, že stanice je zdravotnickým zařízením, předpokládá, že se v něm poskytují zdravotní služby (§ 17 odst. 1), a indikace zachycených osob k jejich umístění na stanici zjišťuje odborně a provozně způsobilý poskytovatel zdravotních služeb (§ 17 odst. 2). Nadto, většina záchytných stanic je v praxi zřizována v rámci psychiatrických nemocnic, příp. psychiatrických oddělení běžných nemocnic, resp. v rámci jiných zdravotnických zařízení, a slouží v nich výhradně zdravotnický personál.

Shrnuto, skutečnost, že systém na záchytnou službu při přijímání nových „zdravotnických“ právních předpisů³ poněkud pozapomněl, neznamená, že záchytná služba by neměla být považována za službu zdravotní, podléhající obecné úpravě v podobě zákona o zdravotních službách. Ostatně v současné době se již projednává návrh nové právní úpravy na poli ochrany před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami, která záchytnou službu ze zvláštního „ochranného“ zákona vyčleňuje a vkládá ji do zákona o specifických zdravotních službách, aby již nebylo pochyb o tom, že se skutečně jedná o zdravotní službu, byť specifickou.

Je-li tedy záchytná služba službou zdravotní, musíme přijmout i závěr, že zákon o zdravotních službách je k zákonu č. 379/2005 Sb. tzv. *lex generalis*, tedy obecnou právní úpravou použitelnou ve chvíli, kdy speciální zákon mlčí. A vzhledem k tomu, že zákon č. 379/2005 Sb. neobsahuje žádnou svoji specifickou úpravu stížnostního mechanismu, musíme nezbytně dojít k tomu, že i na stížnosti na záchytnou službu a jejich vyřizování se vztahuje § 93 a násl. zákona o zdravotních službách.

Skutečnost, že Ministerstvo obrany stěžovatele odkázalo, ve smyslu § 24 odst. 1 zákona č. 379/2005 Sb., na kontrolní mechanismus a kontrolní orgány dané tímto zákonem, je třeba odmítnout, neboť § 24 upravuje *kontrolní činnost*. Proto může být tato úprava zákona č. 379/2005 Sb. posuzována maximálně jako *lex specialis* k § 107 a násl. zákona o zdravotních službách (i když i v tomto ohledu bychom došli k neprovázanosti právních úprav). Ustanovení § 93 a násl. zákona o zdravotních službách však hovoří o *stížnostní činnosti* v oblasti poskytování zdravotních služeb, přičemž tuto formu zákon č. 379/2005 Sb. nezná vůbec.

Organizace záchytných stanic a zajišťování záchytné služby byla vložena do rukou krajům, které ji buď provozují samy prostřednictvím svých zařízení, nebo uzavírají smlouvy s jinými subjekty.⁴ Přestože stanici zřídil Olomoucký kraj, provozuje ji Vojenská nemocnice Olomouc, jíž oprávnění poskytovat zdravotní služby poskytl Ministerstvo obrany. A protože, vzhledem k výše uvedenému právnímu exkurzu, je

³ Zejména zákon o zdravotních službách a zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách.

⁴ Ustanovení § 17 odst. 1, resp. § 22 odst. 1 písm. f) zákona č. 379/2005 Sb.

nezbytné ohledně stížnosti Mgr. D. aplikovat § 93 a násl. zákona o zdravotních službách, nemůže se ministerstvo odpovědnosti za vyřízení stížnosti zříknout.

Vzhledem k uvedenému proto považuji odpověď Ministerstva obrany stěžovateli za chybnou a zvolený postup za nesprávný. Shoduji se s názorem Krajského úřadu Olomouckého kraje, že ministerstvo je v případě záchytné stanice správním orgánem, který Vojenské nemocnici Olomouc udělil oprávnění k poskytování zdravotních služeb, a jako takový je aktivně legitimován k vyřízení stížnosti na jí poskytnutou záchytnou službu.

Očekávám proto, že Ministerstvo obrany přehodnotí svůj postoj a stížnost Mgr. D. řádně vyřídí.

Podle ustanovení § 18 odst. 1 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů, Vás tedy žádám, abyste se k mému zjištění ve lhůtě 30 dnů od obdržení této zprávy vyjádřil a sdělil mi, jaká opatření k nápravě jste přijal, či přijmete.

S pozdravem

Mgr. Anna Š a b a t o v á , Ph.D., v. r.
(dopis je opatřen elektronickým podpisem)

Vážený pan
MgA. Martin Stropnický
ministr
Ministerstvo obrany
Tychonova 1
160 01 Praha 6 – Dejvice

Údolní 39
602 00 Brno
tel: (+420) 542 542 888, fax: (+420) 542 542 112